«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ
жанындағы медицина колледжі

Жалпы білім беретін пәндер кафедрасы

«Бекітемін»
Колледж директоры
_____ А.М. Кушкарова
«27» _____ 2025 ж.

ЖҰМЫС ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Пән коды: ЖКП 01
Пәні: Медицинадағы латын тілі
Мамандығы: 09120100 «Емдеу ісі»
Біліктілігі: 4S09120101 «Фельдшер»
Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»
Біліктілігі: 4S09130103 «Жалпы практика мейіргері»
Жалпы сағат кредит/саны: 48/2
Курс: 2
Семестр: 3
Бақылау түрі: с.сынақ

Шымкент 2025 ж.

«Жалпы білім беретін пәндер» кафедрасының мәжілісінде қаралды.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
Кафедра меңгерушісі: _____ А.Т. Сатаев

«Жалпы білім беретін пәндер» Пәндік циклдік комиссия мәжілісінде қаралды.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
Төрайымы: _____ Г.Т. Анапияева

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АК жанындағы
медицина колледжінің Әдістемелік Кеңесінде қаралды және бекітілді.
Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.
Төрайымы: _____ Г.О.Мамбеталиева

1.1.Кіріспе.
Медициналық оқу мекемелерінде латын тілінің оқытылуы медицина саласында қолданылатын терминдердің игерілуінің негізі болып табылады.

Латын тілінің оқытылуы Білім алушытердің латын және грек-латын тілдерінен шыққан медициналық терминдерді саналы түрде меңгерілуін қамтамасыз етуі тиіс, өйткені оларды Білім алушытер күнделікті оқу барысында және болашақ қызметінде кездестіреді. Сондықтан латын тілінің курсы жалпы медициналық, клиникалық пәндердің терминология негіздерін оқытуға бағытталған. Білім алушы латын тілін өз мамандығы аясында қолдана алатындай дәрежесіне жетуі қажет.

1.2. Пәннің мақсаты
Латын тілін оқытудың негізгі мақсаты - халықаралық медициналық терминология негіздерін, ғылыми түсініктерді және медициналық терминологияның үш (анатомиялық, фармацевтикалық жалпы рецептурамен, клиникалық) жүйесін Білім алушытерге меңгерту.

1.3. Оқыту міндеттері:
Латын тілі фонетикалық және орфоэпиялық жүйесін меңгерту, латын грамматикасын негізін оқыту (септелу жүйесі, зат есім мен сын есімнің тіркесуі т.б.), дәрі-дәрмектердің атауларының сөзжасамдық тәсілдерін меңгерту, клиникалық терминдер құрамы арасынан белгілі терминдер элементтерін ажыратып алып, олардың мағынасын түсіндіруге үйрету.

1.4. Оқытудың соңғы нәтижелері:
Пәнді меңгеру барысында білім алушылар
Біледі:
-алфавитті;
- фонетиканы;
- латын тілінің морфологиясын;
-терминология негіздерін (анатомиялықфармацевтикалық, клиникалық);
- латын тілінің негізін мамандық салада қолдануды;
- кәсіптік лексиканы;
- сөздіктің көмегімен кәсіптік бағытталған мәтіндерді аудару техникасын.
меңгереді:
- латын сөздерін оқуды, жазуды;
- дәрілік түрлердің атауларын дұрыс оқып, және жазуды;
- клиникалық терминдердің мағынасын дұрыс түсіндіруді;
- клиникалық терминдерді бағытталған мағынада құрастыруды;
- әртүрлі дәрілік түрлерге рецепт құрастыруды;
- әртүрлі дәрілік түрлерге рецепт жазып және рецептерді латын тілінен аударуды;
- бағытталған мамандық мәтіндерді сөздікпен аударуды;
- бағытталған клиникалық мәтіндерді құрастыруды және аударуды;
- бағытталған анатомиялық мәтіндерді құрастыруды және аударуды;
- медициналық терминдермен латын тілін негізін;
Білім алушылар келесі құзіреттіліктерге ие болулары керек
- рецептерді сауатты түрде жазу, терминдердің грек-латын шығу тегінің мағынасын түсіндіру, сөздікпен жұмыс істей білу.Медициналық терминдермен латын тілінің негізін, шипашақтардағы стандартты жазба үлгілерімен сөздіктерін игеріп, дәрілік препараттардың патенттелмеген, халықаралық, саудалық фирмалық аталымы бойынша жазылымдарын білуі керек.

1.5. Реквезитке дейінгі: Ағылшын тілі
1.6. Реквезиттен кейінгі: Патологиялық анатомия
1.7. Пәннің үлгілік оқу бағдарламасының мазмұны.

1 Бөлім. Кіріспе

Тақырып 1.1 Латын тілінің қысқа тарихы. Латын алфавиті.

2 Бөлім. Фонетика

Тақырып 2.1 Фонетика. Дауысты дыбыстардың оқылуы, дауыссыз дыбыстардың оқылу ерекшелігі. Екпін. Латын әріптерінің оқу ережелері.

Оқу ақпараты: Дауысты, дифтонгтар, дауыссыздар және әріптердің қосындысының дыбысталу ерекшеліктері, екпін қою ережелері. Латын алфавиті. Грек тілінен енгізілген сөздердің дыбысталу ерекшеліктері. Латын алфавитінің дыбысталу ерекшеліктері.

3 Бөлім. Морфология. Анатомиялық терминдер.

Тақырып 3.1 Зат есім. Сөздік формасы. Зат есімнің бес септеуіне шолу. Анатомиялық термин құрылымы

Оқу ақпараты: Зат есімнің грамматикалық категориялары: түрі, саны, септік, септеуі. Зат есімнің 5 түрлі септеуі, әрқайсысының негізгі белгісі. Зат есімнің септік жалғауының 1-ші септеуі. Зат есімнің 1-ші септеуінің сөздік түрі.

Тақырып 3.2 Зат есімнің I септеуі.

Оқу ақпараты: Зат есімнің септік жалғауының 1-ші септеуі. Зат есімнің 1-ші септеуінің сөздік түрі.

Тақырып 3.3 II септеу зат есімдері.

Оқу ақпараты: Зат есімнің 2-ші септеуінің жалғаулары. Зат есімнің 2-ші септеуінің сөздік түрлері.

Тақырып 3.4 Сын есім. I топ сын есімдері. Сын есімді зат есіммен қиыстыру.

Оқу ақпараты: Сын есімнің грамматикалық категориялары: түрі, саны, септік, септеуі. Сын есім мен зат есімнің сөздік түрлері. Сын есімнің 1-ші және 2-ші септеуінің тектік белгілері. Сөздік түрі.

Тақырып 3.5 Өткен шақ есімшесі

Оқу ақпараты: Өткен шақтағы есімше. Сөздік түрі.

Тақырып 3.6 III септеу зат есімдері.

Оқу ақпараты: Зат есімнің 3-ші септеуінің негізгі белгілері. Тең күрделі және теңсіз күрделі зат есімдер. Сөздік түрлері.

Тақырып 3.7 IV және V септеу зат есімдері

Оқу ақпараты: Зат есімнің 4-ші және 5-ші септеулерінің сөздік түрлері, терминологияда қолданылатын септік жалғаулары.

Тақырып 3.8 II топ сын есімдері. Сын есімнің шырайлары. Осы шақ есімшесі.

Оқу ақпараты: Сын есімнің 2-ші тобын, сын есімнің 3-ші септеуін. Сын есімнің 2 тобынан, сын есімнің 3,2,1 тектік жалғауларын анықтау. Сын есімнің 2 септелуінің сөздік түрлері. Сын есімнің сөз негізінен салыстырмалы және күшейтпелі сөздер құрастыру. Осы шақ есімшесі. Сөздік түрі.

4 бөлім.

Тақырып 4.1 Етістік. Бұйрық және шартты райдың рецепте қолданылуы.

Оқу ақпараты: Етістіктің грамматикалық категориялары; жақ, шақ, сан, рай, етіс. Етістіктің сөздік түрі, етістіктің 4 жіктеулері. Бұйрық райы, оның рецептурада қолданылуы, стандартты рецептуралық тұжырымдаманы шартты райда етістікте қолдану.

Тақырып 4.2 Рецепт. Рецепт құрылымы. Предлогтардың, шылаулардың үстеулердің, есімдіктердің рецепте қолданылуы.

Оқу ақпараты: Рецептің латындық бөлігінң құрылысы мен құрастырылуы және рецепт тармағындағы грамматикалық тәуелділігі. Рецептурада қолданылатын етістік, жалғау, үстеу, шылау.

Тақырып 4.3 Химиялық номенклатура. Химиялық элементтердің, тұздардың, қышқылдардың және тотықтардың атаулары.
Оқу ақпараты: Химиялық номенклатура: тотықтар, қышқылдар, тұздар жұранақтары. Химиялық номенклатураны дұрыс жазу және оқу ережелері.
Тақырып 4.4 Дәрілердің атауларында жиі кездесетін бөлшектер.
Оқу ақпараты: Дәрілер номенклатурасы, дәрілер атауларындағы жиілік бөлшектер,
Тақырып 4.5 Дәрілердің атауындағы жиілік бөлшектер. Әр түрлі дәрілік түрлерге (формаларға) рецепт жазу. Рецептік қысқартулар.
Оқу ақпараты: жиілік бөлшектер, рецепт жазу ережелері. Рецептік қысқартулар.
5 бөлім. Клиникалық терминология
Тақырып 5.1 Клиникалық терминология. Сөздің құрамы, терминоэлементтер туралы түсінік.
Оқу ақпараты: Сөзқұрастырудың тәсілдері мен құралдары. Аурудың атауларында және патологиялық жағдайларда қолданылатын жұрнақтар. Терминоэлементтердің, грек-латын дублетінің маңыздары.
Тақырып 5.2 Сөздің құрылымы. Грек-латын дублеттері. Клиникалық терминнің құрылымы.
Оқу ақпараты: Сөзқұрастырудың тәсілдері мен құралдары. Терминоэлементтердің, грек-латын дублетінің маңыздары.
Тақырып 5.3 Қорытынды бақылау.

1.7.1. Теориялық сабақтардың тақырыптық жоспары

№	Тақырыбы	Қысқаша мазмұны	Сағат саны
1	Кіріспе. Латын тілінің қысқа тарихы. Алфавит. Фонетика.	Латын және көне грек тілі – әлемдік мәдениет қазынасы. Латын алфавитінің әріптері және дыбыстары.	3
2	Фонетика. Дауысты дыбыстардың оқылуы, дауыссыз дыбыстардың оқылу ерекшелігі. Екпін.	Латын екпінінің ерекшеліктері. Ұзақ және қысқа буындар.	3
3	Зат есім. Сөздік формасы. Зат есімнің бес септеуіне шолу. Анатомиялық термин құрылымы.	Зат есімнің грамматикалық категориялары. Зат есімнің сөздік формасы. Септеу жүйесі. Олардың белгілері. Қиыспаған анықтауыш.	3
4	Зат есімнің I септеуі.	Зат есімнің I септеуінің септік жалғаулары	3
5	II септеу зат есімдері	Зат есімнің I септеуінің септік жалғаулары	3
6	Сын есім. I топ сын есімдері. Сын есімді зат есіммен қиыстыру.	Сын есім. I топ сын есімдерінің жіктелуі, сын есімді зат есіммен қиыстыру әдістері.	3

7	Сын есім. Сын есімнің шырайлары.	Сын есімнің грамматикалық категориялары. Сөздік формасы. Сын есімнің екі тобы. Септеулері. Қиысқан анықтауыш. Сын есімнің 3 шырайы: жай , салыстырмалы және күшейтпелі шырайлар. Сөздік формалары. Септеулері.	3
8	Өткен шақ есімшесі	Өткен шақ есімшесі, супин негіздері.	2
	№ 1 Аралық бақылау.	1-8 аралығындағы тақырыптар Бойынша ауызша/жазбаша, тест тапсырмасы.	1
9	III септеу зат есімдері	Зат есімнің III септеуінің септік жалғаулары, сөдік формасы.	3
10	Зат есімнің 3-септеуі. Ер, әйел және орта тегі зат есімдері.	3-септеуідің ерекшеліктері. Ер тегі жалғаулары. Тегі бойынша ережеден ескертулер. Әйел және орта тегі зат есімдерінің жалғаулары. «-is» жалғауы бар зат есімдердің септелу ерекшеліктері. «Vas» зат есімнің септелу ерекшеліктері.	3
11	3-септеу зат есімдердің ерекшеліктерін қайталау. Бақылау жұмысы.	3-септеу зат есімдердің ерекшеліктерін қайталау. Бақылау жұмысын орындау.	3
12	Зат есім мен сын есімнің Nom. plur. және Gen. plur. түрлері.	Барлық септеулердегі зат есім мен сын есімнің атау септігі мен ілік септігінің көпше түріндегі жалғаулары.	3
13	IV және V септеу зат есімдері	Зат есімнің IV және V септеулерінің септік жалғаулары, сөдік формасы.	3
14	II топ сын есімдері. Сын есімнің шырайлары. Осы шақ есімшесі.	II топ сын есімнің грамматикалық категориялары. Сөздік формасы. Сын есімнің екі тобы.	3
15	Етістік. Бұйрық және шартты райдың рецепте қолданылуы.	Етістіктің грамматикалық категориялары. 4 жіктеуі.	3
16	Рецепт. Рецепт құрылымы. Предлогтардың, шылаулардың үстеулердің, есімдіктердің рецепте қолданылуы.	Рецепт, оның 9 бөлігінің анықталуы, жазылу ережелері.	2
	№ 2 Аралық бақылау.	9-16 аралығындағы тақырыптар бойынша ауызша/жазбаша, тест тапсырмасы.	1
Жалпы сағат саны			**48**

Оқытудың жоспарланған нәтижесін бақылау.
Бақылау білім алушылардың пән бойынша бағдарламалық материалдың мазмұнын қалыптастыру деңгейін анықтауға бағалау мақсатында, негізгі нысандар бойынша бақылау жұмысы, сынақ өткізуді қарастырады.

1.8. Пәнді оқытудың түрлері мен әдістері:

Тәжірибелік сабақтар:
Тапсырманың орындалуы Платонус ААЖ-ның, «Тапсырма» модулінде тақырыптық жоспарға сай жүргізіледі. Тәжірибелік сабақтардың дидактикалық материалы болып табылатын ЦББР және цифрлық контент «Тапсырма» модулінде орналастырылады.
Оқытылатын бейнематериалдардың барлық түрлеріне ОҚМА Youtube каналына немесе басқа дереккөзіне сілтеме жасалады.
Тәжірибелік сабақтарды жүргізу түрлері:
- шағын топпен жұмыс жасау;
- жұптасып жұмыс істеу;

1.9. Білім алушылардың білімдері мен дағдыларын бағалау:
- Теориялық сабақтар: ауызша сұрау, кіші топтарда жұмыс жасау, презентация, әңгімелесу, карточкалармен жұмыс, кестелермен жұмыс, кроссвордтарды құрастыру, жазбаша жұмыс;
- Білім алушының өзіндік жұмысы – эссе, презентация, реферат.
Білімді бағалау критерийлері мен ережелері:
Ағымдық бақылау: берілген тапсырманы on-line түрінде «Тапсырма» модулінде тексеру
- тест тапсырмаларын дайындау және орындау;
- сұраққа жауап беру.

Аралық бақылау:
- тестілеу 8 және 19 аптасында өткізіледі.

Қорытынды бақылау:
- «Прокторинг» платформасының қолданылуымен Платонус ААЖ-де тестілеу.

Ағымдық рейтинг – ағымдық бақылау (семинарлық, теориялық) + БӨЖ = (max) 60%

Теориялық сабақты бағалау тәртібі:

Бақылау түрі	Бағалау	Бағалау критерийлері
Ауызша жауап	**Өте жақсы** A (4,0; 95-100%); A- (3,67; 90-94%) Бағаларына сәйкес келеді	Білім алушы ешқашандай қате жібермей, нақты жауап берсе. Пәннің ұстанымдық бағыттары бойынша өзінің сыни бағасын бере алса, басқа пәндердің ғылыми жетістіктерін пайдаланса.
	Жақсы B+ (3,33; 85-89%); B (3,0; 80-84%) B- (2,67; 75-79%). Бағаларына сәйкес келеді	Білім алушы жауабында үлкен қате жібермесе, маңызды емес сәйкессіздіктер болып немесе жіберілген ұстамдық қателерді өзі түзеп, оқытушының жәрдемімен бағдарлама материалын жүйеге келтіре алса.
	Қанағаттанарлық C+ (2,33; 70-74%) C (2,0; 65-69%) C- (1,67; 60-64%) D+ (1,0; 50-54%) Бағаларына сәйкес	Білім алушы жауап берген кезінде сәйкессіздіктер мен ұстанымдар емес қателер жіберсе, тек оқу әдебиетпен шектелсе, материалды жүйеге келтіру барысында үлкен қиындықтар кездестірсе.

	келеді	
	Қанағаттарлықсыз F (0; 0-49%) бағаларына сәйкес келеді	Білім алушы жауап беру барысында ұстанымдық қателерді жіберсе, сабақ тақырыбы бойынша негізгі әдебиеттен жұмыс істей алмаса, пәннің ғылыми терминологиясын қолдана алмаса, үлкен стилистикалық және логикалық қателермен жауап берсе.

Аралық бақылау

Бақылау түрі	Бағасы	Бағалау критерилері
Тестілеу (50 тест тапсырма сынан)	**Өте жақсы** A (95-100) A- (90-94)	Білім алушы 46-50 тест тапсырмасының сұрағына дұрыс жауап берсе қойылады.
	Жақсы B+ (85-89) B (80-84) B-(75-79) C+ (70-74)	Білім алушы 37-45 тест тапсырмасының сұрағына дұрыс жауап берсе қойылады.
	Қанағаттанарлық C (65-69) C- (60-64) D+(55-59) D (50-54)	Білім алушы 25-36 тест тапсырмасының сұрағына дұрыс жауап берсе қойылады.
	Қанағаттанарлықсыз F (25-49) F (0-24)	Білім алушы 0-24 тест тапсырмасының сұрағына дұрыс жауап берсе қойылады.

Қорытынды бақылау: (емтихан) тест нысанында жүргізіледі және білім алушы жоғарғы (мах) 40 балл жинауы мүмкін.

Жалпы бағасы: ағымдық (рейтинг) (60%) + қорытынды (40%) мына төмендегі межелік бойынша қойылады:

Әріптік жүйемен бағалау	Баллдың сандық эквиваленті	Пайыздық өлшем	Дәстүрлі жүйемен бағалау
A	4,00	95-100%	Өте жақсы
A-	3,67	90-94%	
B+	3,33	85-89%	Жақсы
B	3,00	80-84%	
B-	2,67	75-79%	
C+	2,33	70-74%	
C	2,00	65-69%	
C-	1,67	60-64%	

D+	1,33	55-59%	Қанағаттанарлық
D	1,00	50-54%	
F	0,00	0-49%	Қанағаттанарлықсыз

1.10. Әдебиеттер тізімі

1.10.1 Негізгі әдебиетттер

1.Мустафинова, О. А. Латын тілі және медициналық атаулар негізі : оқу құралы / О. А. Мустафинова. - Караганды : АҚНҰР, 2015. - 112 бет. С
2.Қасымбекова, А. Н. Латын тілі : оқу құралы / А. Н. Қасымбекова. - Караганда : АҚНҰР, 2016. - 284 бет. с.
3.Қасымбекова А. Н. Латын тілі : Латын тілі пәнінен жоғары оқу орындарының "Фармацевтикалық өндіріс технологиясы"мамандығына арналған оқу құралы / А. Н. Қасымбекова. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 284 б.
4.Қасымбекова А. Н. Латын тілі : Латын тілі пәнінен жоғары оқу орындарының "Фармацевтикалық өндіріс технологиясы"мамандығына арналған оқу құралы / А. Н. Қасымбекова. - 2-ші бас. - Қарағанды : АҚНҰР, 2019. - 284 б.

1.10.2 Қосымша әдебиеттер

1.Жантасова, С. О. Латын тілі және медициналық терминология негіздері: оқу құралы / С. О. Жантасова, М. Т. Жанұзақова, Т. Д. Татаренко. - Алматы : Эверо, 2015. - 152 бет
2.Билич, Г . Л .Анатомия человека : русско-латинский атлас / Г . Л . Билич, В. Ю. Зигалова. - 2-е изд. - М. : Эксмо, 2017. - 704 с. : цв.ил. - (Медицинский атлас)

1.10.3.Электронды басылымдар:

1.Мальгаждарова, Р.У. т.б. Латын тілі және медицина терминологиясыныңнегіздері: Оқулық. / Р.У. Мальгаждарова, Ә.Б. Әубәкіров, М.К. Жаналиева. - Қарағанды: Ақнұр, 2018. - 218б. http://rmebrk.kz/book/1174580
2.Латинский язык и основы медицинской терминологии./Мальгаждарова Р.У., Аубакиров А.Б., Жаналиева М.К. , 2019 https://aknurpress.kz/reader/web/1391
3.Латын тілі. Қасымбекова А.Н. , 2019 https://aknurpress.kz/reader/web/1393
Латын тілі және медицина терминологиясының негіздері.
4.Мальгаждарова Р.У., Әубәкіров Ә.Б., Жаналиева М.К. , 2019
https://aknurpress.kz/reader/web/1392